

Један високи чиновник Србије око три по поноћи послужио се лукавством: из ноћног клуба позвао је Роберта Купера, на његов кућни телефон. Буновни медијатор ЕУ упитао је: Да ли је готово?

Оне ноћи, прошле недеље, када су Тачијеве специјалне јединице заузимале граничне прелазе Јариње и Брњак, нико од релевантних међународних играча није био доступан на телефон. Узалуд су позивани из Београда, који је желео да види о чему се ради. Зна се да бароница Ештон телефоне искључује у осам увече, и може се добити, ваљда, једино преко специјалних јавки. На њу се, дакле, у тој телефонској драми није ни рачунало. Али остали? Један високи државни чиновник Србије, издаље укључен у процес, налазио се у Лондону, и у тим касним сатима - било је већ три по поноћи - послужио се малим лукавством: из ноћног клуба позвао је Роберта Купера, на његов кућни телефон. Буновни медијатор Европске уније упитао је: Да ли је готово? Укључи, бре, мобилни, тражимо те већ четири сата, сазнајемо да му је казао наш официозус. Није био - пренео је касније пријатељима - шокиран Куперовим питањем: искључени су телефони били врло јасан знак о чему се ради.

После се дешавало оно што с дешавало, и главне смо ствари некако могли разазнати, упркос трагичној површности извештавања са терена. Сам Купер у понедељак се појавио у Рашкој, покисао као кокош: и они који нису знали уводну сторију овога текста могли су приметити да личи на човека који је ухваћен са рукама у пекмезу. У часу док настаје овај текст (уторак) није потпуно извесно шта је тачан предмет његове нове дипломатске туре. Психолошка предност што је наши преговарачи имају у односу на њега - јер је он, будући упућен у Тачијеву акцију, суштински угрозио свој кредибилитет - могла би да заведе. Али, за довољно прибрале она ништа не значи, као што није, та психолошка предност, значила ни генералу Бјелици из српског Генералштаба, будући да му је у Ниш - дакле, на ноге - био дошао заменик команданта Кејфора: Кејфор се видљивије него Купер био ставио на једну страну, па то није допуштао да му се урачуна у недостатак него у врлину, и терао је по своме. Ништа друго не треба очекивати, дакле, ни од повереника Брисела. Није реч о томе да један Енглец или један Немац за разлику од неког, рецимо, Србина имају ђон-образе, у питању су напросто околности у којима морални императиви немају пресудну улогу.

Са међународним актерима ће се, дакле, морати наставити играти без обзира на горак укус преваре коју су направили неки од њих. Такав је живот. И споменута је бароница

(Ештон) након критичне ноћи нон-стоп држала телефон са Андрићевим венцем, као да се претходно ништа није десило. Још је са еквилибристе једнако опомињала једну и другу страну. Констелација, дакле, за Србију није повољна; лоша је, заправо, за оно што се изгледа жели постићи, а то је повратак на пређашње стање. Тачи тренутно није на границама северног Косова које је привремено био освојио, али посао за њега практично ради Кејфор. (Њујорк тајмс изричито пише да је то заправо НАТО, само што се он тако на Косову службено не зове). Да га сад вратиш у базу, чини се немогућа мисија. Тадић је ипак појачао свој преговарачки тим, и то са Јованом Ратковићем, којега је из канцеларије истерао на отворену сцену. Министар Богдановић је ту споредна фигура, помоћ се и не шаље њему него, наравно, захукталоме Борку Стефановићу. Ратковић је архитекта оне политике заокрета која је настала прошле године на рушевинама Јеремићеве ригидне политике конфронтације са Западом поводом пресуде Међународног суда правде. Стефановић је био део те пропале политике али се брзо престројио и постао ослонац нове. У датим околностима у којима је угрожен и сам мир, процењено је, очевидно, да је потребно појачати снаге компромиса како се не би догодила нека исхитрена или нервозна реакција, која би могла завршити катастрофом. Отуда ових дана тамо Ратковић. Мало ће спустити реп Борку Стефановићу, али Стефановићев је прагматизам већ класичан, и не треба бринути: увек је био јачи од његове сујете. Аплауз, који је, на пример, дао своје министру Јеремићу у суботу у Скупштини, био је примећенији од свих других. Упркос обостраној суревњивости која се ничим не да сакрити.

Ово за шта се сад Србија бори чини се да је ништа. Кад се погледа цела косовска слика то доиста јесте пинатс. Два гранична пункта, и три шумска пута, и ранији прећутни договор да се та реалност не мења док траје дијалог Београда и Приштине. Али, то тако мало једино је заправо што, као некакву карту, Србија уопште има у рукама за своје, врло магловите, намере да некако на концу конца испослуже и неки добитак за себе, и тако заврши туробну косовску причу. Видело се и на суботњем, ритуалном, заседању Народне скупштине да је и најзадртијима јасно да од Косова као таквог нема ништа, а видело се још лепше да је Дачићу недостајало само мало петље па да изговори оно што се у томе дому још нико није усудио казати: то, дакле, да треба почети мислити реалистично, другим речима, о томе како додати и Србију међу оних седамдесет и седам држава које су већ признале Косово. За такав корак Србије треба нови међународни дил, а могућност за њега била би сасвим искључена ако би се изнад Ибра на северу Косова успео направити санитарни кордон према централној Србији. Читав концепт, тако, виси о танкоме концу. Еулекс се у овим догађајима сакрио у мишју рупу. Његови људи - један на хиљаду Косовара - и сто милиона евра годишњег буџета дају му изглед велике силе. Привид! Гардијан је у априлу писао да је Еулекс „сјајан пример некомпетентности“. Европљани, дакле, не знају, а Американци су о Косову рекли шта су имали. Први не смеју, други неће. И то ће бити лимб за напоре Србије.

Политички мудрац Шимон Перес усред је једног клеша са Палестинцима рекао да „мир није у рукама Израела“. Тачију се ових дана није омакао чак ни такав цинизам.

Инспирисан искуствима хрватске Олује, усред дијалога са Београдом, он се показао као протагониста политике фаит аццомпли. На ту политику свршеног чина, која је увек политика ароганције и силе, Србија је одговорила паролом Бориса Тадића која има историјски формат: Србија неће ратовати. Узалуд су га неки пензионисани генерали, и вођа опозиције у српском парламенту, наводили у суботу да изјаву пребаци барем у кондиционал. Остао је тај недвосмислени, заповедни начин. Овде су искуства са мировним политикама разна. Панић је неуморно говорио „Мир, мир, мир“, али га није досегао. Чак је и Милошевић, сетимо се, по повратку из Дејтона, грлећи Миру, изјавио да је „донео мир“. Различито су те политике и прихватане у свету. Како ће бити сад, неизвесно је. Неће, међутим, бити продуктивно буде ли као са нашом антиратном сценом, која се, наиме, није дала импресионирати Тадићем. Тихо се питамо: ако се Србија стидела некад кад је била за рат, зашто ли се стиди сад кад је за мир?

(Данас)